

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 10.6.2016
COM(2016) 381 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

UUSI OSAAMISOHJELMA EUROOPALLE

Vahvistetaan yhdessä inhimillistä pääomaa, työllistettävyyttä ja kilpailukykyä

{SWD(2016) 195 final}

UUSI OSAAMISOHJELMA EUROOPALLE

Vahvistetaan yhdessä inhimillistä pääomaa, työllistävyyttä ja kilpailukykyä

1. JOHDANTO

Taidot¹ ovat tie työllistävyyteen ja vaurauteen. Oikeiden taitojen ansiosta ihmisillä on laadukkaita työpaikkoja varten tarvittava osaaminen ja he voivat hyödyntää koko potentiaaliaan itsevarmoina ja aktiivisina kansalaisina. Nopeasti muuttuvassa maailmanlaajuisessa taloudessa taidot määrittävät suuressa määrin kilpailukykyyn ja mahdollisuudet edistää innovointia. Ne houkuttelevat investointeja ja ovat liikkeelle paneva voima työpaikkojen luomisen ja kasvun positiivisessa kiertteessä. Ne ovat sosiaalisen koheesion edellytys.

Tilanne Euroopassa edellyttää kuitenkin toimia. Jopa 70 miljoonalla eurooppalaisella ei ole riittävää luku- ja kirjoitustaitoa ja tätäkin useammilla on heikot lasku- ja digitaalitaidot. Näillä ihmisillä on korkea työttömyyden, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riski². Yli puolet 12 miljoonasta pitkäaikaistyöttömästä katsotaan matalan taitotason henkilöiksi. Korkea-asteen oppilaitosten on varmistettava, että tutkinnon suorittaneilla on tarvittavat ja ajan tasalla olevat taidot.

Osaamisvaje ja epäsuhta taitojen kysynnän ja tarjonnan välillä ovat huomattavia. Monet ovat työssä, joka ei vastaa heidän kykyjään. Samaan aikaan 40 prosentilla eurooppalaisista työnantajista on vaikeuksia löytää kasvun ja innovoinnin kannalta tarpeellisia työntekijöitä. Koulutuksen tarjoajilla ja toisaalta työnantajilla ja oppijoilla on erilaiset käsitykset siitä, kuinka hyvin valmistautuneita tutkinnon suorittaneet ovat työmarkkinoita varten. Liian harvoilla ihmisillä on yrittäjähenkeä ja taitoja, joita tarvitaan omien yritysten perustamiseen.

Kansalliset ja alueelliset työmarkkinat ja koulutusjärjestelmät kohtaavat erityisiä haasteita, mutta kaikilla jäsenvaltioilla on samanlaisia ongelmia ja mahdollisuuksia:

- Taitojen hankkiminen ja kehittäminen ovat ratkaisevan tärkeitä työmarkkinoiden suoriutumiskyvyille ja nykyaikaistamiselle, jotta voidaan luoda uudenlaista joustavuutta ja turvallisuutta sekä työnhakijoiden, työntekijöiden että työnantajien kannalta.
- Osaamisen kohtaanto-ongelmat vähentävät tuottavuutta ja kasvua ja vaikuttavat jäsenvaltioiden kykyyn kestää taloudellisia häiriöitä.
- Talouden digitalisointikehitys muokkaa työskentelytapoja ja liike-elämää. Uudet työnteon tavat vaikuttavat siihen, millaisia taitoja tarvitaan. Tämä koskee myös innovointia ja yrittäjyyttä. Monilla aloilla tapahtuu nopeita teknologisia muutoksia, ja digitaalitaitoja tarvitaan kaikissa työpaikoissa, aina yksinkertaisimmista monimutkaisimpiin. Korkeatasoiset taidot auttavat ihmisiä mukautumaan odottamattomiin muutoksiin. Samalla lailla siirtyminen vähähiiliseen ja kiertotalouteen tarkoittaa uusien yritysmallien ja työpaikkaprofiilien syntyä sekä vanhojen muuttumista.
- EU:n työvoima vanhenee ja työntekijöiden määrä pienenee, mikä joissakin tapauksissa johtaa osaamisvajeseen. Tämän vuoksi on tarpeen lisätä osallistumista

¹ Termiä "taidot" käytetään viittaamaan laajasti siihen, mitä ihminen tietää, ymmärtää ja kykenee tekemään.

² Tässä tiedonannossa esitettyjen tietojen taustalla oleva näyttö sisältyy sen liitteenä olevaan komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan,

työmarkkinoille ja tuottavuutta. Naisten osuus uusista tutkinnon suorittaneista on 60 prosenttia, mutta naisten työllistymisprosentti on alhaisempi kuin miesten, ja naiset ja miehet työskentelevät usein eri aloilla. Osallistavien työmarkkinoiden olisi hyödynnettävä kaikkien, myös matalan taitotason henkilöiden ja heikossa asemassa olevien ryhmien, taitoja ja kykyjä. Osaajista käytävässä maailmanlaajuisessa kilpailussa meidän on pidettävä huolta omista ammattitaitoisista työntekijöistämme, vähennettävä aivovientiä ja helpotettava EU:n kansalaisten liikkuvuutta samalla kun houkuttelemme osaamista ulkomailta ja hyödynnämme paremmin maahanmuuttajien taitoja.

- Saatavissa olevan koulutuksen laatu ja tarkoituksenmukaisuus, myös opetuksen taso, vaihtelevat laajasti. Tämä lisää osaltaan eroja jäsenvaltioiden taloudellisessa ja sosiaalisessa suorituskvyyssä. Parempi koulutus ja osaamista koskeva politiikka ovat avainasemassa innovoinnin kehittämisessä, ja ne voisivat helpottaa lähentymistä kohti parhaiten suoriutuvia maita.
- Käsitukset eivät aina perustu realiteetteihin. Esimerkiksi parempi tietoisuus ammatillisen koulutuksen hyvistä tuloksista työllisyyden kannalta voisi tehdä siitä aidosti ensimmäisen valinnan useammille henkilöille. Samalla lailla opetusalan houkuttelevuuden lisääminen voisi saada lahjakkaat nuoret hakeutumaan tälle alalle.
- Ihmiset oppivat yhä enemmän muualla kuin muodollisessa koulutuksessa, esimerkiksi internetin kautta, työpaikassaan, ammatillisilla kursseilla, yhteiskunnallisessa toiminnassa tai vapaaehtoistyössä. Näitä oppimiskokemuksia ei aina oteta huomioon.

Tarttuminen taitoihin liittyviin haasteisiin edellyttää merkittäviä ponnisteluja ja uudistuksia koulutusjärjestelmässä. Se edellyttää älykkäitä sekä julkisista että yksityisistä lähteistä tehtäviä investointeja inhimilliseen pääomaan vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Vahvistettujen ja päivitettyjen taitojen tarve tulee merkittävällä tavalla esiin myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin luonnoksessa, joka esitettiin 8. maaliskuuta³.

Vaikka toimivalta opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmien organisaatiosta kuuluu jäsenvaltioille, tarvitaan yhteisiä ponnisteluja tarkoituksenmukaisten ja kestävien tulosten saavuttamiseksi. EU:n tasolla tehdään jo merkittävää työtä Euroopan osaamisohjan vahvistamiseksi, erityisesti talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson, Eurooppa 2020 -strategian ja sen kaksitahoisen koulutustavoitteen, Euroopan investointiohjelman, eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden (ET 2020) sekä Euroopan rakenne- ja investointirahastojen toimien avulla. Yksistään Euroopan sosiaalirahastosta ja Euroopan aluekehitysrahastosta myönnetään yli 30 miljardia euroa taitojen kehittämiseksi kaudella 2014–2020, ja Erasmus+-ohjelmasta tuetaan taitojen kehittämistä koulutuksessa miltei 15 miljardilla eurolla.

Tänään esitetty uusi osaamisohjelma on ensisijaisena komission vuoden 2016 työohjelman tärkeiden aloitteiden luettelossa. Sillä tuetaan yhteistä sitoutumista ja pyritään kohti yhteistä visiota taitojen strategisesta merkityksestä työpaikkojen, kasvun ja kilpailukyvyyn säilyttämisessä. Osaamisohjelmalla vahvistetaan ja joissakin tapauksissa yhtenäistetään jo olemassa olevia aloitteita, jotta voidaan paremmin avustaa jäsenvaltioita niiden kansallisissa uudistuksissa sekä saada aikaan ajattelutavan muutos sekä yksittäisissä henkilöissä että organisaatioissa. Tarkoituksena on, että ohjelmassa

³ Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan kuulemisen käynnistäminen; COM(2016) 127.

sitoudutaan yhdessä tekemään uudistuksia useilla aloilla, joilla unionin toimista saadaan eniten lisäarvoa. Siinä keskitytään kolmeen keskeiseen osa-alueeseen, joilla:

1. parannetaan taitojen kehittämisen tarkoituksenmukaisuutta ja laatua
2. parannetaan taitojen ja tutkintojen näkyvyyttä ja vertailtavuutta
3. parannetaan taitoja koskevaa tiedonhankintaa ammatinvalintavalintojen helpottamiseksi

EU:n tason toimet eivät yksin riitä. Onnistuminen riippuu useiden toimijoiden sitoutumisesta ja asiantuntemuksesta. Näitä toimijoita ovat kansalliset hallinnot, alueet, paikallisviranomaiset, yritykset ja työnantajat, työntekijät ja kansalaisyhteiskunta sekä kansalaiset, joiden on käytettävä mahdollisuudet hyödyntää kykyjään. Erityisesti työmarkkinaosapuolilla on keskeinen rooli sen varmistamisessa, että ohjelman suunnittelu ja toteutus onnistuvat ja että se pysyy työmarkkinoiden ja yhteiskunnan nopeasti muuttuvien tarpeiden mukana.

2. TAVOITTEET KORKEAMMALLE: ENSISIJAISET TOIMET

2.1. TAITOJEN KEHITTÄMISEN TARKOITUKSENMUKAISUUDEN JA LAADUN PARANTAMINEN

Ihmiset tarvitsevat monia erilaisia taitoja hyödyntääkseen koko potentiaaliaan työssä ja yhteiskunnassa.

EU:n tasolla politiikassa on keskitytty koulutustasoon, mistä on saatu huomattavia tuloksia. Vuonna 2014 korkea-asteen koulutuksen sai päätökseen 10 miljoonaa ihmistä enemmän kuin vuonna 2010, ja koulunsa keskeyttäneiden nuorten määrä laski 4,5 miljoonaan 6 miljoonasta vuonna 2010. Tämä tarkoittaa huomattavaa etenemistä kohti Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita.

Yhä suuremmassa määrin on kuitenkin näyttöä siitä, että koulutustason nostamiseen tähtäävät toimet eivät yksin riitä. Keskeisellä sijalla ovat nyt oppimisen laatu ja tarkoituksenmukaisuus. Monet nuoret eivät koulutuksen päättyessä ole riittävän valmistautuneita työmarkkinoille, eikä heillä ole taitoja tai ajattelutapaa, joita tarvitaan oman yrityksen perustamiseen.

Taitojen hankkiminen on elinikäinen sekä muodollinen että epävirallinen prosessi, ja se alkaa hyvin nuorena. Laadukkaan varhaiskasvatuksen pitkän aikavälin vaikutukset ovat merkittäviä ja hyvin dokumentoituja. Ne ovat perusta tuleville valmiuksille ja oppimismotivaatiolle.

Sen lisäksi, että työnantajat hakevat työpaikkakohtaista ammattitaitoa, he edellyttävät yhä enemmän myös muuallakin tarvittavia taitoja, kuten kykyä työskennellä ryhmässä, luovaa ajattelua ja kykyä ratkaista ongelmia. Tämä taitojen yhdistelmä on tärkeä myös niille, jotka harkitsevat oman yrityksen perustamista. Näihin taitoihin kiinnitetään kuitenkin opetussuunnitelmissa liian vähän huomiota, ja useissa jäsenvaltioissa niitä arvioidaan muodollisesti vain harvoin. Työnantajat arvostavat yhä enemmän monialaisia profiileja eli henkilöitä, joilla on kyky yhdistää työskentelyä eri aloilla, mutta heistä on työmarkkinoilla puutetta.

Perustan vahvistaminen: perustaidot

Euroopalla on perustaitoihin liittyvä haaste. Löytääkseen hyvän työpaikan ja osallistuakseen yhteiskuntaan täysipainoisesti ihmiset tarvitsevat perustason taidot, kuten luku-, kirjoitus-, lasku- ja digitaalitaidot. Nämä ovat myös perusta jatko-oppimiselle ja urakehitykselle. Noin neljänneksellä EU:n aikuisväestöstä on vaikeuksia lukemisessa ja kirjoittamisessa ja heillä on heikot lasku- ja digitaalitaidot. Yli 65 miljoonaa ihmistä EU:ssa ei ole saavuttanut pätevyyttä, joka vastaa toisen asteen tutkintoa. Tämä vaihtelee suuresti eri EU:n maiden välillä. Joissakin maissa osuus on 50 prosenttia ja joissakin jopa enemmän.

Koska useimmissa töissä edellytetään yhä suuremmassa määrin monimutkaisia taitoja, matalan koulutustason ihmisillä on vähemmän työllistymismahdollisuuksia. He päätyvät epävarmisiin työpaikkoihin muita herkemmin ja pitkäaikaistyöttömiksi kaksi kertaa todennäköisemmin kuin korkeamman koulutustason ihmiset. Heikosti koulutetut ovat myös usein heikossa asemassa kuluttajina, erityisesti yhä monimutkaisemmiksi käyvillä markkinoilla.

1. *Jäsenvaltioiden olisi matalan taitotason ihmisten työllistymismahdollisuuksien lisäämiseksi luotava taitojen parantamiselle väyliä taitotakuun kautta, joka luodaan yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja koulutuksen tarjoajien sekä paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten kanssa. Taitojen parantamisen tulisi olla mahdollista sekä työelämässä että sen ulkopuolella oleville. Matalan taitotason ihmisiä olisi autettava parantamaan luku-, kirjoitus-, lasku- ja digitaalitaitojaan ja mahdollisuuksien mukaan hankkimaan laajemmin erilaisia taitoja, jotka johtavat toisen asteen tai sitä vastaavaan koulutustasoon.*

*Komissio ehdottaa, että luodaan **taitotakuu** (katso viiteasiakirja COM(2016) 382), jonka avulla varmistetaan*

- ✓ taitojen arviointi, jonka ansiosta matalan koulutustason aikuiset voivat määrittää olemassa olevat taitonsa ja niiden parantamistarpeet;*
- ✓ koulutustarjonta, joka vastaa yksittäisten henkilöiden ja työmarkkinoiden erityistarpeita;*
- ✓ mahdollisuudet hankkia taidoille validointi ja tunnustus.*

Selviytymiskyvyn kehittäminen: avaintaidot ja korkeamman tason vaativammat taidot

Muodollisen koulutuksen olisi annettava jokaiselle laajasti erilaisia taitoja, jotka mahdollistavat henkilökohtaisen tyytyväisyyden ja kehittymisen, sosiaalisen osallisuuden, aktiivisen kansalaisuuden ja työllisyyden. Näitä taitoja ovat luku- ja kirjoitustaito, tieteisiin liittyvät taidot ja kielitaito sekä monialaiset taidot ja avaintaidot kuten digitaalitaidot, yrittäjäyys, kriittinen ajattelu, ongelmien ratkaisu, oppimaan oppiminen ja finanssiosaaminen.

Näiden taitojen hankkiminen on perusta korkeamman tason vaativampien taitojen kehittämiseksi, joita tarvitaan luovuuden ja innovoinnin edistämiseen. Näitä taitoja on vahvistettava koko elämän ajan, jotta ihmiset voivat menestyä nopeasti kehittyvissä työpaikoissa ja yhteiskunnassa sekä kestävä monimutkaisuutta ja epävarmuutta.

Vaikka joillakin näistä taidoista on jo vakiintunut paikka koulutusjärjestelmissä, tämä ei

yleensä koske sellaista avainosaamista kuin yrittäjyys, kansalaisuus ja monialaiset taidot. Vaikka jotkin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimia niiden sisällyttämiseksi opetussuunnitelmaan, tätä ei aina ole tehty johdonmukaisesti. Komissio on näitä kahta taitoa koskevan yhteisymmärryksen edistämiseksi laatinut viitekehykset digitaaltaidoille⁴ (näitä toteutetaan nyt 13 jäsenvaltiossa) ja yrittäjyydelle⁵ (hiljattain julkistettu).

Komissio työskentelee edelleen sidosryhmien kanssa kehittääkseen välineitä näiden taitojen arvioimiseksi ja validoimiseksi. Näiden välineiden avulla viranomaiset ja yksityiset tahot voivat parantaa ohjaus-, koulutus- ja mentorointipalveluitaan nuorille, työnhakijoille ja kansalaisille yleensä. Komissio myös tukee EU-maita, alueita ja koulutuslaitoksia, jotta ne voivat auttaa nuoria hankkimaan yrittäjyystaitoja, jotka auttavat heitä perustamaan omia yrityksiä tai yhteiskunnallisia yrityksiä. EU-ohjelmista (kuten Erasmus+ ja COSME) ja Euroopan sosiaalirahastosta saadaan jo taloudellista tukea tätä varten.

2. *Jotta autettaisiin useampia ihmisiä hankkimaan perustaidot, komission tarkoituksena on käynnistää **avaintaitoja koskevan viitekehyksen**⁶ tarkistus vuonna 2017. Tavoitteena on saada aikaan yhteisymmärrys avaintaidoista ja edistää edelleen niiden sisällyttämistä opetussuunnitelmiin. Tarkistus tarjoaa myös tukea näiden taitojen paremmalle kehittämiselle ja arvioinnille. Erityistä huomioita kiinnitetään **yrittäjähenkisyyden ja innovointiin suuntautuneen ajattelutavan** edistämiseen muun muassa edistämällä käytännön yrittäjäkokemusta.*

Ammatillinen koulutus ensimmäiseksi valinnaksi

Ammatillista koulutusta arvostetaan, koska sen avulla opitaan työpaikkakohtaisia ja monialaisia taitoja ja se helpottaa siirtymistä työelämään sekä ylläpitämään ja päivittämään työntekijöiden taitoja alakohtaisten, alueellisten ja paikallisten tarpeiden mukaisesti. Vaikka ammatillisessa koulutuksessa on mukana 13 miljoonaa opiskelijaa joka vuosi, ennusteet useissa jäsenvaltioissa osoittavat, että tulevaisuudessa ei ole riittävästi ihmisiä, joilla on ammatillinen pätevyys.

Monille nuorille ja heidän vanhemmilleen ammatillinen koulutus on edelleen toinen vaihtoehto. Koordinointi työnantajien ja koulutuksen tarjoajien välillä on joskus vaikeaa. Ammatillisen koulutuksen on lisättävä houkuttelevuuttaan laadun ja joustavan organisaation avulla, mahdollistettava eteneminen korkeamman tason ammatilliseen tai akateemiseen oppimiseen ja luotava tiiviimmät yhteydet työelämään.

Korkeamman tason ammatillisen koulutuksen tarjonta laajenee tasaisesti, ja sitä arvostavat sekä opiskelijat että työnantajat, koska se tarjoaa työmarkkinoilla tarvittavia taitoja. Tällaista kehitystä on edistettävä edelleen ja se on integroitava asianmukaisesti tutkintojärjestelmiin.

Yritysten ja työmarkkinaosapuolten olisi oltava mukana ammatillisen koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa kaikilla tasoilla, kuten kaksiosainen oppisopimuskoulutusjärjestelmä on osoittanut. Ammatillisessa koulutuksessa olisi oltava vahva työperusteinen ulottuvuus, johon mahdollisuuksien mukaan liittyy kansainvälistä

⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/digcomp/>

⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/entreprcomp>

⁶ Suositus elinikäisen oppimisen avaintaidoista; EUVL 2006/962/EY

kokemusta.

3. *Komissio tukee yhteistyössä jäsenvaltioiden, työmarkkinaosapuolten ja koulutuksen tarjoajien kanssa Riian päätelmien täytäntöönpanoa laadun ja työmarkkinoiden tarvitsemien ammatillisten taitojen ja pätevyyksien osalta:*

- ✓ *tukemalla opiskelijoiden mahdollisuuksia työhön perustuvaan oppimiseen osana opintojaan,*
- ✓ *lisäämällä ammatillisessa koulutuksessa olevien mahdollisuuksia yhdistää eri yhteyksissä hankittuja oppimiskokemuksia; tässä hyödynnetään olemassa olevia ammatillisen koulutuksen välineitä laadunvarmistusta⁷ ja opintosuorituksia⁸ varten sekä toimitaan tarkistetun eurooppalaista tutkintojen viitekehystä (EQF) koskevan suosituksen mukaisesti,*
- ✓ *tukemalla korkeamman tason ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksien kehittämistä ja näkyvyyttä koulutuksen tarjoajien, tutkimusalan ja yritysten välisillä kumppanuuksilla siten, että keskitytään erityisesti korkeamman tason taitoihin alakohtaisella tasolla,*
- ✓ *parantamalla tietojen saatavuutta ammatillisen koulutuksen tuloksista työmarkkinoilla,*
- ✓ *tarkastelemalla tapoja yhdenmukaistaa olemassa oleva ammatillisen koulutuksen alan EU:n tason hallinto, muun muassa antamalla selkeämpi koordinoitirooli ammatillisen koulutuksen neuvoa-antavalle komitealle,*
- ✓ *järjestämällä ensimmäinen eurooppalainen ammatillisen koulutuksen taitojen viikko vuonna 2016 ja lisäämällä yhteistyötä World Skills Organisation -järjestön kanssa, jotta ammatillisten opintojen voidaan osoittaa olevan ensiluokkainen valinta.*

Yhteyksien luominen: painopiste digitaalitaidoissa

Talouden nopea digitaalinen muutos tarkoittaa sitä, että miltei kaikissa töissä, kuten myös osallistumisessa yhteiskunnan toimintaan laajemmin, edellytetään nyt jonkinasteisia digitaalitaitoja. Vuorovaikutustalous muuttaa liiketoiminnan malleja, avaa mahdollisuuksia ja uusia reittejä työmaailmaan, edellyttää erilaista taitojen yhdistelmää ja aiheuttaa haasteita, jotka liittyvät esimerkiksi taitojen parantamismahdollisuuksiin. Robotisaatio ja tekoäly korvaavat rutiinimaisia töitä, ei ainoastaan tehtaissa vaan myös toimistossa. Mahdollisuudet käyttää palveluja, myös sähköisiä palveluja, muuttuvat, ja tämä edellyttää sitä, että sekä käyttäjillä, palvelujen tarjoajilla että julkishallinnoilla on riittävät digitaalitaidot. Esimerkiksi sähköiset terveyspalvelut muuttavat tapaa, jolla ihmiset saavat terveydenhoitoa.

Digitaaliteknologian ammattilaisten kysyntä on lisääntynyt neljällä prosentilla vuodessa viimeisten kymmenen vuoden aikana. Digitaalitaidoista on kuitenkin puutetta Euroopassa kaikilla tasoilla. Jatkuvasta vahvasta kasvusta huolimatta tietoteknologia-alan täyttämättömien työpaikkojen lukumäärän odotetaan vuoteen 2020 mennessä miltei kaksinkertaistuvan 756 000:een. Lisäksi miltei puolella EU:n väestöstä ei ole perustason digitaalitaitoja ja noin 20 prosentilla väestöstä niitä ei ole lainkaan. Jäsenvaltioiden, yritysten ja yksittäisten henkilöiden on otettava haaste vastaan ja investoitava enemmän

⁷ Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalainen viitekehys (1); EUVL 2009/C/155/01

⁸ Ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalainen siirtojärjestelmä (ECVET). EUVL 2009/C 155/02

digitaaltaitojen kehittämiseen (myös koodaukseen ja tietotekniikkaan) koulutuksen koko alalla.

Eurooppa tarvitsee digitaalisesti älykkäitä ihmisiä, jotka pystyvät paitsi käyttämään tätä teknologiaa myös innovoimaan sitä ja johtamaan sen käyttöä. Ilman sitä Eurooppa ei pysty onnistumaan tässä digitalisaatiokehityksessä. Uusien taitojen hankkiminen on ehdottoman tärkeää, jotta voidaan pysyä teknologisen kehityksen tahdissa, ja teollisuus ottaa jo nyt käyttöön innovatiivisia koulutusmenetelmiä. Tutkimus- ja innovointikeskittymät voivat myös auttaa kehittämään ja siirtämään tällaisia taitoja ja vauhdittaa investointeja ja työpaikkojen luomista.

4. *Komissio käynnistää digitaaltaitoja ja työpaikkoja edistävän koalition, jotta voidaan kehittää laaja digitaalinen lahjakkuusreservi ja varmistaa, että yksittäisillä henkilöillä ja työvoimalla Euroopassa on riittävät digitaaltaidot.*

Jäsenvaltioita kehoitetaan laatimaan digitaalialan työllisyyttä edistävän suuren koalition ja EU:n digitaaltaitojen strategian positiivisten tulosten perusteella sekä yhteistyössä Koulutus 2020 -ohjelman kanssa kattavat kansalliset digitaaltaitojen strategiat vuoden 2017 puoliväliin mennessä vuoden 2016 loppuun mennessä asetettujen tavoitteiden perusteella. Tässä yhteydessä:

- ✓ *perustetaan kansalliset digitaaltaitojen koaliitiot, joissa tuodaan yhteen viranomaiset, yritykset, koulutus ja työmarkkinoiden sidosryhmät,*
- ✓ *kehitetään konkreettisia toimenpiteitä, joilla sisällytetään digitaaltaidot ja -osaaminen koulutukseen kaikilla sen tasoilla, tuetaan opettajia ja opetushenkilökuntaa sekä edistetään yritysten ja muiden organisaatioiden aktiivista osallistumista.*

Komissio tuo yhteen jäsenvaltiot ja sidosryhmät, myös työmarkkinaosapuolet. Ne on tarkoitus saada sitoutumaan toimiin ja määrittämään parhaat käytännöt ja jakamaan niitä, jotta niitä voidaan helposti käyttää myös muualla ja laajentaa. Lisäksi komissio parantaa tietojen levittämistä käytettävissä olevista EU:n rahastoista (Euroopan rakenne- ja investointirahastot, nuorisotyöllisyysaloite ja Erasmus+) ja tarkastelee mahdollisia rahoitustapoja, esimerkiksi "setelijärjestelmiä".

Komissio seuraa edistymistä vuosittain Euroopan digitaalialan kehitystä käsittelevän raportin (EDPR)⁹ avulla.

2.2. TAITOJEN JA TUTKINTOJEN NÄKYVYYDEN JA VERTAILTAVUUDEN PARANTAMINEN

Tutkinnot osoittavat työnantajille, mitä ihmiset tietävät ja osaavat tehdä, mutta niissä on harvoin mukana taitoja, jotka on hankittu muodollisten oppilaitosten ulkopuolella ja joita voidaan sen vuoksi helposti aliarvioida. Näiden taitojen määrittäminen ja validointi on erityisen tärkeää henkilöille, joilla on alhaisempi tutkinto, työttömille tai niille, jotka ovat vaarassa jäädä työttömäksi, ihmisille, joiden on vaihdettava uraa, sekä maahanmuuttajille. Näin he voivat paremmin osoittaa kokemuksensa ja kykynsä ja käyttää niitä, kartoittaa koulutuksen lisätarpeet ja hyödyntää uudelleen koulutuksen mahdollisuuksia.

⁹ Euroopan digitaalialan kehitystä käsittelevä raportti, 2016; SWD(2016)187.

Koska koulutusjärjestelmien välillä on eroja EU:ssa, työnantajien on kuitenkin vaikea arvioida ihmisten tietämystä ja taitoja, jos heidän tutkintonsa on suoritettu jossakin muussa maassa.

Liikkuvuus rajojen yli voi auttaa työmarkkinoita toimimaan hyvin ja tarjota ihmisille uusia mahdollisuuksia. Toisesta EU-maasta tai muualta kotoisin olevien henkilöiden tutkintojen huono ymmärtäminen ja tunnustaminen tarkoittaa kuitenkin sitä, että ulkomaille muuttavat työntekijät kohtaavat usein enemmän hankaluuksia etsiessään työpaikkaa tai heille maksetaan vähemmän kuin niille työntekijöille, joilla on vastaava isäntämaassa suoritettu tutkinto.

Tutkintojen avoimuuden ja vertailtavuuden parantaminen

EU:n tasolla direktiivi 2005/36/EY helpottaa ammattitutkintojen keskinäistä tunnustamista ja säännelyjen ammattien harjoittamista, ja sen perusteella käytössä on tammikuusta 2016 alkaen ollut ensimmäinen EU:n laajuinen sähköinen ammattipätevyyden tunnustamisen menettely (ns. eurooppalainen ammattikortti (EPC))¹⁰ viidelle ammatille. Lisäksi on luotu eurooppalainen tutkintojen viitekehys elinikäisen oppimisen edistämiseksi (EQF), jotta voidaan helpommin ymmärtää ja verrata sitä, mitä ihmiset ovat itse asiassa oppineet (oppimistulokset) hankkiessaan tutkintoaan.

EQF on rohkaissut eri kansallisten koulutusalojen toimijoita työskentelemään yhdessä, jotta voidaan luoda johdonmukaiset kansalliset tutkintojen viitekehukset, jotka perustuvat "oppimistuloksiin". Tarvitaan kuitenkin uutta pontta, jotta EQF voi kaikilta osin saavuttaa yksityiset henkilöt ja organisaatiot ja toimia perustana päivittäiselle päätöksenteolle rekrytoinnista ja pääsemisestä opiskelemaan. Tässä yhteydessä on myös tarkasteltava eri tapoja, joilla oppiminen tapahtuu.

Useat Euroopan ulkopuoliset maat ovat ilmaisseet kiinnostuksensa EQF:een, jotta niiden myöntämät tutkinnot olisivat vertailukelpoisia eurooppalaisten tutkintojen kanssa. Tämä auttaisi houkuttelemaan korkeasti koulutettuja tutkijoita ja ammattilaisia EU:n ulkopuolelta taloudessamme tarvittavien taitojen varmistamiseksi. Samalla lailla EU:sta kotoisin olevien tutkijoiden ja ammattilaisten olisi helpompi työskennellä EU:n ulkopuolella. Tämä tukee tavoitetta älykkäästä ja hyvin hallitusta laillista maahanmuuttoa koskevasta politiikasta¹¹. Sinistä korttia koskevan direktiivin tarkistus on tähän liittyen erityisen tärkeä¹². Tarkistettu EQF parantaisi ymmärrystä ulkomailta hankituista tutkinnoista ja helpottaisi maahantulijoiden (sekä uusien muuttajien että EU:ssa jo asuvien) integroitumista EU:n työmarkkinoille.

5. Jotta olisi helpompi ymmärtää tutkintoja ja niihin liittyviä taitoja ja edistää niiden parempaa käyttöä EU:n työmarkkinoilla, komissio esittää ehdotuksen eurooppalaisten tutkintojen viitekehysten¹³ tarkistamisesta (viiteasiakirja COM(2016) 383). Tarkistuksella

¹⁰ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2015/983, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY mukaisista eurooppalaisen ammattikortin myöntämismenettelystä ja hälytysmekanismin soveltamisesta; EUVL L 159, 25.6.2015.

¹¹ Euroopan muuttoliikeagenda; COM(2015) 240 ja Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistaminen ja laillisten maahanpääsyväylien kehittäminen; COM(2016) 197.

¹² Ehdotus direktiiviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityötä varten; COM(2016) 378.

¹³ Suositus eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi; EUVL 2008/C 111/01

- ✓ tuetaan kansallisten tutkintojärjestelmien säännöllistä päivitystä;
- ✓ varmistetaan, että EQF-tason tutkinnot perustuvat yhteisiin laadunvarmistusperiaatteisiin¹⁴;
- ✓ varmistetaan, että käytetään opintosuoritusjärjestelmiä koskevia yhteisiä periaatteita, kun EQF-tason tutkinnot perustuvat opintosuorituksiin;
- ✓ edistetään EQF:n käyttöä työmarkkinaosapuolten, kansallisten työvoimapalvelujen, koulutuksen tarjoajien ja viranomaisten keskuudessa avoimuuden ja tutkintojen vertailtavuuden tukemiseksi;
- ✓ edistetään tutkintojen vertailtavuutta EQF:n piiriin kuuluvien maiden ja muiden maiden (erityisesti naapuruusmaiden ja muiden maiden, joilla on kehittyneet tutkintojärjestelmät) välillä EU:n kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Maahanmuuttajien taitojen ja tutkintojen kartoittaminen varhaisessa vaiheessa

Jos verrataan EU:ssa asuvia EU:n ulkopuolisten maiden ja EU-maiden kansalaisia, EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisilla on harvemmin toisen asteen (tai tätäkin alhaisempaa) tutkintoa. Noin 25 prosenttia muiden kuin EU-maiden kansalaisista on korkeasti koulutettuja. Kuitenkin korkeasti koulutettujen ryhmässä noin kaksi kolmannesta on työvoiman ulkopuolella, työttöminä tai ylikoulutettuja työhönsä. Lisäksi joillakin EU:ssa jo asuvilla tai vasta tulleilla maahanmuuttajilla, kuten pakolaisilla, voi olla heikot taidot isäntämaan kielessä.

Vasta saapuneiden maahanmuuttajien taitojen, tutkintojen ja ammatillisen kokemuksen ymmärtäminen on haaste monessa EU-maassa. Europass-järjestelmän¹⁵, EQF:n, vertaisoppimisen sekä jäsenvaltioiden ja toimivaltaisten viranomaisten välisten vaihtojen avulla kehitetyillä välineillä voidaan tukea maahanmuuttajien taitojen kartoittamista ja heidän kotouttamistaan. Selvittämällä maahanmuuttajien taidot aikaisessa vaiheessa voidaan määrittää ensimmäiset toimet, joita tarvitaan heidän integroimiseksi yhteiskuntaan ja työmarkkinoihin. Tähän voi kuulua ohjaamista asianmukaiseen koulutukseen (kuten kielikoulutukseen, yrityskoulutukseen tai oppisopimuskoulutukseen eurooppalaisen oppisopimusyhteenliittymän kautta) taikka työvoimapalveluihin.

6. Jotta kolmansien maiden kansalaiset voidaan integroida nopeammin, komissio:

- ✓ **luo kolmansien maiden kansalaisten taitojen kartoittamiseksi välineen, jolla autetaan vastaanottavia ja isäntämaita määrittämään ja dokumentoimaan maahan vasta saapuneiden kolmansien maiden kansalaisten taitoja, tutkintoja ja kokemusta.**
- ✓ **työskentelee kansallisten viranomaisten kanssa tukeakseen maahanmuuttajien taitojen ja tutkintojen tunnustamista, tukee vastaanottokeskusten henkilökunnan koulutusta tunnustamismenettelyjen nopeuttamiseksi ja edistää tietojen ja parhaiden käytäntöjen jakamista taitojen ja tutkintojen ymmärtämisestä.**
- ✓ **asettaa vasta saapuneita maahanmuuttajia, kuten pakolaisia, varten saataville verkkokielikursseja Erasmus+-ohjelman verkossa toimivan kielivalmennustuen**

¹⁴ Yleissivistävää koulutusta koskevista EU:n tason laadunvarmistusperiaatteista keskustellaan parhaillaan ET 2020 -puitteiden yhteydessä.

¹⁵ Yhteisön yhteiset puitteet tutkintojen ja pätevyyksien selkeyttämiseksi (Europass); EUVL 2241/2004/EY

kautta (pakolaisten käyttöön saatetaan 100 000 lisenssiä verkkokielikursseja varten kolmen vuoden ajaksi).¹⁶

2.3. OSAAMISTA KOSKEVAN TIEDON HANKINNAN, DOKUMENTOINNIN JA TIEToon PERUSTUVAN AMMATINVALINNAN EDISTÄMINEN

Päättäjät ja koulutuksen tarjoajat tarvitsevat luotettavaa näyttöä taidoista, joita tulevaisuudessa tarvitaan, jotta ne voivat tehdä oikeita päätöksiä politiikasta ja uudistuksista, opinto-ohjelmista ja investoinneista. Työmarkkinoiden muutoksen nopea tahti vaikeuttaa luotettavien tietojen hankkimista. Lisäksi olemassa ei ole yhtä kaikkiin tilanteisiin sopivaa ratkaisua: maailmanlaajuisten suuntausten lisäksi osaamistarpeita syntyy paikallisten ja alueellisten työmarkkinoiden mukaisesti. Tämä johtaa eroihin työpaikkakohtaisissa taidoissa, joita eniten tarvitaan eri alueilla ja/tai talouden aloilla.

Paremmilla tiedoilla parempia valintoja

Etsiessään työtä ja päättäessään, mitä ja missä he haluavat opiskella, ihmisten on saatava tietoa ja ymmärrettävä osaamista koskevaa tiedonhankintaa. Heillä on myös oltava asianmukaiset keinot arvioida (itse) taitojaan ja osoittaa taitonsa ja tutkintonsa tehokkaasti. Myös työnantajat ja muut organisaatiot hyötyisivät tehokkaammasta ja toimivammasta tavasta löytää ja rekrytoida henkilöitä, joilla on oikeat taidot.

Taitoja koskevan tiedonhankinnan tehokkuus vaihtelee eri EU-maiden välillä. Joissakin maissa kumppanuudet työmarkkinaosapuolten, hallinnon ja koulutuksen tarjoajien välillä toimivat jo hyvin taitotarpeiden määrittämisessä ja opetussuunnitelmien mukauttamisessa sen mukaisesti. Muissa maissa kumppanuudet eivät vielä ole yleisiä.

Yhteistyö on tehokkaampaa, kun se perustuu alueellisille ja paikallisille vahvuuksille ja erityispiirteille. Parempi paikallinen vuorovaikutus koulutuksen ja työmarkkinoiden välillä tuettuna kohdennetuilla investoinneilla voi myös rajoittaa aivovienttiä ja auttaa kehittämään, säilyttämään ja houkuttelemaan kykyjä, joita tarvitaan tietyillä alueilla ja aloilla.

*7. Jotta ihmiset voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja urasta ja oppimisesta, komissio ehdottaa **Europass-järjestelmän tarkistamista**¹⁷, jotta voidaan perustaa intuitiivinen ja saumaton verkkopohjainen palvelualusta. Se tarjoaa verkkopohjaisia välineitä taitoja ja tutkintoja koskevien tietojen dokumentointia ja jakamista varten sekä ilmaisia itsearviointivälineitä.*

Tarkoituksena on parantaa taitotarpeita ja -suuntauksia koskevaa tietoa hakurobotin ja suurten tietoa-aineistojen analysoinnin avulla sekä tukea tätä eri aloilta saatavalla näytöllä. Täsmällisiä ja reaaliaikaisia tietoja yhdistetään Skills Panorama -välineen mahdollistamassa palvelussa osana integroitua Europass-palvelua.

*8. Komissio analysoi edelleen **aivovienttiä** ja edistää parhaiden käytäntöjen jakamista tehokkaista tavoista tarttua ongelmaan.*

Taitoja koskevan tiedonhankinnan ja yhteistyön edistäminen talouden eri aloilla

Tämänhetkiset ja tulevat osaamistarpeet vaihtelevat talouden eri aloilla. Uusia aloja syntyy ja alat muuttuvat merkittävästi, pääasiassa mutta ei yksinomaan teknologisen

¹⁶ Kaikki toimet, joilla autetaan kolmansien maiden kansalaisia kotoutumaan, esitetään toimintasuunnitelmassa kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi: COM(2016) 377.

¹⁷ Yhteisön yhteiset puitteet tutkintojen ja pätevyyksien selkeyttämiseksi (Europass); EUVL 2241/2004/EY

kehityksen vuoksi. Innovointipohjainen siirtyminen vähähiiliseen ja kiertotalouteen sekä kehitystä vauhdittavat keskeiset teknologiat (KET), kuten nanoteknologia, tekoäly ja robotisaatio, muuttavat yhä useampia aloja. Oikeiden taitojen tarjoaminen oikeaan aikaan on ratkaisevaa kilpailukyvyn ja innovaation mahdollistamiselle. Korkean tason taitojen saatavuus on myös ratkaiseva tekijä investointipäätöksiä varten. Koska teknologinen muutos on nopeaa, teollisuuden (erityisesti pk-yritysten) merkittävänä haasteena on ennakoita ja hallita paremmin muutosta taitovaatimusten osalta.

Osaamisen edistämiseksi on käynnistetty monia ala- ja aluekohtaisia aloitteita, joissa on mukana julkisia ja yksityisiä elimiä ja organisaatioita. Nämä hankkeet pysyvät usein hajanaisina ja niiden vaikutus koulutusjärjestelmään on rajallinen. Tämän vuoksi teollisuuden, myös työmarkkinaosapuolten, saaminen mukaan on välttämätöntä ratkaisujen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Tämän vuoksi tarvitaan strateginen lähestymistapa, jossa otetaan huomioon hyvin määritetyt markkinat ja alakohtaiset osaamistarpeet.

Kestävien tulosten ja todellisten vaikutusten varmistamiseksi olisi hyödyllistä yhdistää alakohtainen osaamisyhteistyö kyseessä olevien alojen kasvustrategioihin ja tukea sitä poliittisella sitoutumisella ja sidosryhmien osallistumisella EU:n, kansallisella ja alueellisella tasolla.

9. *Komissio käynnistää **suunnitelman alakohtaiselle osaamisyhteistyölle**, jotta voidaan parantaa taitoja koskevaa tiedonhankintaa ja tarttua osaamisvajeeseen talouden eri aloilla. Suunnitelman avulla mobilisoidaan talouden alan keskeisiä toimijoita ja koordinoidaan niiden toimintaa, edistetään yksityisiä investointeja ja edistetään EU:n ja jäsenvaltioiden rahoitusohjelmien strategisempaa käyttöä.*

EU:n tasolla perustetaan alakohtaisia osaamiskumppanuuksia teollisuuden ja palvelujen aloilla, ja tämän jälkeen ne otetaan käyttöön kansallisella (tai tilanteen mukaan alueellisella) tasolla, jotta

- ✓ alakohtaiset strategiat voidaan seuraavien 5–10 vuoden aikana muuntaa toimiksi, joilla kartoitetaan tarvittavat taidot ja kehitetään konkreettisia ratkaisuja, joihin kuuluu muun muassa se, että kehitetään yhdessä korkeamman tason ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia sekä yritysten, koulutuksen ja tutkimuksen kumppanuuksia;*
- ✓ voidaan tarvittaessa tukea alakohtaisten tukintojen ja todistusten tunnustamista koskevia sopimuksia.*

*Suunnitelmaa tuetaan tämänhetkisellä EU:n rahoituksella¹⁸, ja sitä kokeillaan alkuvaiheessa kysynnän mukaan ohjautuvassa prosessissa kuudella alalla. Alustava työ aloitetaan vuonna 2016. Kyseisiä aloja ovat **autoteollisuus, meriteknologia, avaruusala, puolustusala, tekstiiliteollisuus ja matkailuala**. Muita aloja (rakennusala, terästeollisuus, terveydenhuolto, vihreät teknologiat ja uusiutuvat energialähteet) arvioidaan täytäntöönpanon toisessa vaiheessa, joka alkaa vuonna 2017. Valittuihin aloihin kuuluu huipputason teknologiaa, jolla voidaan varmistaa pitkän aikavälin kilpailukyky, sekä perinteisempiä aloja, jotka kohtaavat erityisiä lyhyen ja pitkän aikavälin haasteita.*

¹⁸ *Komissio käy vuoropuhelua tiettyjen alojen kanssa ja kerää näyttöä taitojen puutteesta ja niiden mahdollisesta vaikutuksesta työllisyyteen, kasvuun, innovointiin ja kilpailukykyyn. Tämän analyysin perusteella ja ottaen huomioon vahva poliittinen ja sidosryhmien sitoutuminen EU:n ja kansallisella tasolla, pilottivaihetta varten on yksilöity kuusi alaa.*

Parempi ymmärrys loppututkinnon suorittaneiden suoriutumisesta

Yliopistot ja ammatillisen koulutuksen tarjoajat valmistelevat nuoria työelämään. Niiden on sen vuoksi ymmärrettävä työmarkkinoiden suuntauksia, oltava tietoisia siitä, miten entiset oppilaat löytävät työpaikkoja, ja mukautettava ohjelmia sen mukaisesti. Opiskelijat ja heidän perheensä tarvitsevat tätä tietoa tehdäkseen tietoon perustuvia valintoja opiskelualasta ja -paikasta. Opinto-ohjelman mukauttaminen vie aikaa ja on monimutkainen prosessi.

Käytettävissä olisi oltava helpommin parempia tietoja korkea-asteen koulutuksen ja korkeamman tason ammatillisen koulutuksen suorittaneiden tuloksista työmarkkinoilla tai oppimisen edistymisestä, ja tietojen olisi oltava vertailtavissa. Tietojen olisi perustuttava laadunvarmistusindikaattoreihin, hallinnollisiin tietoihin (mukaan lukien verot ja sosiaaliturva) ja kyselytutkimuksiin pohjautuviin lähestymistapoihin, joissa hyödynnetään tarvittaessa sosiaalisia foorumeita ja sosiaalista mediaa.

Monissa jäsenvaltioissa on laadittu menetelmiä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden "jäljittämiseksi". Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden laajamittaisen kartoittamisen järjestelmiä on laadittu vähäisemmässä määrin, ja tämän osalta on syytä tukea jäsenvaltioita tiedon parantamisessa.

10. *Jotta opiskelijoiden ja koulutuksen tarjoajien olisi helpompi arvioida koulutustarjonnan tarkoituksenmukaisuutta, komissio esittää ensimmäisenä vaiheena vuonna 2017 ehdotuksen **aloitteeksi, jolla kartoitetaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden jatkosijoittumista**. Tavoitteena on kerätä tietoja siitä, miten tutkinnon suorittaneet menestyvät työmarkkinoilla.*

3. MENEILLÄN OLEVA TYÖ: TOIMIEN NOPEUTTAMINEN

Edellä kuvatut 10 keskeistä aloitetta ovat osa kunnianhimoista pitkän aikavälin strategiaa, jolla varmistetaan, että ihmiset hankkivat taidot, joita he tarvitsevat menestyäkseen sekä työmarkkinoilla että laajemmin yhteiskunnassa.

Muu EU:n ja kansallisella tasolla meneillään oleva työ myös auttaa edistämään osaamisohjelmaa ja siten lisäämään ihmisten oppimismahdollisuuksia ja varmistamaan, että koulutus on tarkoituksenmukaista 2000-luvulle. Erityisiä ponnisteluja tarvitaan, jotta voidaan kuroa umpeen koulutuksen ja työmarkkinoiden välinen kuilu. Meidän on investoitava ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen nykyaikaistamiseen ja hyödynnettävä täysimääräisesti niiden potentiaalia alueellisen kehityksen vauhdittajana.

3.1. OPPIMISMAHDOLLISUUKSIEN LISÄÄMINEN

Lisää työhön perustuvaa oppimista sekä yritysten ja koulutuksen kumppanuuksia

Työhön perustuva oppiminen, kuten oppisopimukset, on osoittautunut hyväksi tavaksi löytää hyvä työpaikka ja hankkia työmarkkinoiden kannalta hyödyllisiä taitoja, mukaan lukien monialaiset ja "pehmeät" taidot, joiden hankkimisessa työmarkkinaosapuolilla on tyypillisesti keskeinen rooli. Olisi kuitenkin hyvä, jos useammat voisivat hyötyä tämältyypisestä oppimisesta. Tällä hetkellä ainoastaan neljännes toisen asteen

ammattillisessa koulutuksessa olevista opiskelijoista osallistuu työhön perustuviin ohjelmiin. Yleissivistävään ja korkea-asteen koulutukseen työhön perustuvaa kokemusta kuuluu vain harvoin. Yritysten ja koulutuksen kumppanuudet, joissa ovat mukana kaikki alat ja kaikki koulutuksen tasot, voivat vapauttaa tätä potentiaalia.

Jotkin onnistuneet aloitteet toimivat suunnannäyttäjinä. Niissä työmarkkinoiden toimijat osallistuvat koulutukseen ja nuoria autetaan saamaan jalka työelämän ovenväliin. Eurooppalaisessa oppisopimusyhteenliittymässä on tähän saakka luotu yrityksissä 250 000 harjoittelu- ja työskentelymahdollisuutta nuorille. Nuorisotyöllisyysaloitteen kautta miljoona nuorta saa koulutusta ditigaalitaidoissa ja "älykäs luokkahuone" -ohjelma tavoittaa 100 000 opiskelijaa. Digitaalialan työllisyyttä edistävän suuren koalition kautta yritykset ja muut organisaatiot ovat tarjonneet miljoonia lisämahdollisuuksia koulutukselle¹⁹.

Korkeakoulutuksen ja jatko-opintojen tasolla Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on esimerkki siitä, miten yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan edistää opetussuunnitelmien laatimista, liikkuvuusohjelmia sekä pääsyä tutkimuksen ja teollisuuden infrastruktuureihin todellisessa tilanteessa suoritettavaa käytännön harjoittelua varten.

Nämä ovat positiivisia signaaleja mutta ne eivät selvästikään riitä. Jotta opiskelijat saisivat enemmän kokemusta työelämästä, **komissio laatii tukipalveluja, joilla helpotetaan oppisopimuksia koskevaa tiedon jakamista, verkottumista sekä yhteistyötä**. Sen tarkoituksena on tukea rakenteellisia uudistuksia vertaisneuvonnan ja parhaiden käytäntöjen jakamisen avulla. Tähän käytetään myös sosiaalista mediaa.

Työmarkkinaosapuolet useilla aloilla, kuten kaupan, rakentamisen ja tietoliikenteen aloilla, ovat muodostaneet osaamista koskevia yhteisiä kantoja, kuten harjoittelua koskevia erityisaloitteita. Useat EU:n työmarkkinaosapuolet talouden eri aloilla ovat myös tehneet yhteisiä sitoumuksia eurooppalaisessa oppisopimusyhteenliittymässä, jotta voidaan tarjota enemmän ja parempia oppisopimuksia. Tämä on myös ensisijainen tavoite eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten yhteisessä työohjelmassa vuosille 2015–2017. Komissio auttaa työmarkkinaosapuolia viemään eteenpäin niiden yhteisten hankkeiden tuloksia, esimerkiksi tarkastelemalla oppisopimusten kustannustehokkuutta ja mahdollisesti luomalla laatukeyhokset oppisopimuksia varten.

Enemmän tukea opiskelijoiden liikkuvuudelle

Useampien opiskelijoiden olisi voitava hyötyä opiskelukokemuksesta ulkomailla. On voitu osoittaa, että nuoret, jotka opiskelevat tai harjoittelevat ulkomailla, löytävät työpaikan paljon nopeammin kuin ne, joilla ei ole kansainvälistä kokemusta. He mukautuvat nopeammin uusiin tilanteisiin ja ratkaisevat paremmin ongelmia. EU on hiljattain muokannut EU:n ulkopuolisia opiskelijoita ja tutkijoita koskevaa lainsäädäntöään²⁰. Tarkoituksena on erityisesti, että näitä lahjakkaita ihmisiä voitaisiin helpommin saada EU:hun ja myös pysymään siellä.

Korkeakoulutuksessa opiskelijoiden liikkuvuudella on jo pitkäaikainen perinne. Tähän mennessä yli kolme miljoonaa opiskelijaa on osallistunut Erasmus-ohjelmaan. Myös

¹⁹ <http://www.linkedpolicies.eu/pledge>.

²⁰ Direktiivi (EU) 2016/801 tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä

ammattillisen peruskoulutuksen oppisopimuskoulutettavien ja opiskelijoiden liikkuvuusmahdollisuuksia tuetaan Erasmus+-ohjelmassa. Opiskelijoiden liikkuvuusmahdollisuudet ovat kuitenkin aivan riittämättömät tämänhetkiseen kysyntään nähden. Vain muutamat maat ovat sisällyttäneet liikkuvuusmahdollisuuksia kansalliseen koulutukseen ja nuoriso-ohjelmiin.

Myös oppisopimuskoulutettavat hyötyvät opiskelusta ja työskentelystä ulkomailla. Jotta voidaan parantaa liikkuvuuden edellytyksiä, komissio tekee Euroopan parlamentin tilaaman pilottihankkeen sen arvioimiseksi, olisiko pitempi oleskelu ulkomailla (6–12 kuukautta) mahdollinen oppisopimuskoulutettaville ja mitkä sen hyödyt olisivat.

EU:n talousarviotuki yksin ei koskaan riitä. Jos jäsenvaltiot sisällyttävät liikkuvuustuen kansallisiin ohjelmiinsa, voidaan auttaa suurta joukkoa nuoria hyötymään kokemuksesta ulkomailla.

Työ- ja opiskelupaikkojen laatu on ensiarvoisen tärkeää. Rahoituksen on oltava sopusoinnussa niiden kansallisten ja toimenpiteiden kanssa, joiden avulla edistetään oppimista ja tuodaan esiin sen arvo, ja sillä on varmistettava koulutuksen tarkoituksenmukaisuus ja laatu. **Vuonna 2016 käynnistetään ammatillisen koulutuksen liikkuvuuden tulostaulu, jonka avulla saadaan käsitys eri puolilla EU:ta käytössä olevista tukitoimenpiteistä ja luodaan hyvä perusta sellaisten alojen määrittämiselle, joilla tarvitaan lisätoimia.**

Enemmän oppimista työpaikoilla

Useimmat Euroopan työvoimaan seuraavina kahtena vuosikymmenenä lukeutuvat ovat nyt aikuisia. He tarvitsevat jatkuvaa koulutusta taitojensa päivittämiseksi ja uusien uramahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Kuitenkin ainoastaan yksi kymmenestä aikuisesta osallistuu tällä hetkellä järjestettyyn koulutukseen, ja he ovat useimmiten niitä, joilla on korkeampi taitotaso, tai suurten yritysten työntekijöitä. Vuonna 2010 noin kolmannes yrityksistä EU:ssa ei tarjonnut ollenkaan koulutusta henkilökunnalleen, ja ainoastaan noin kolmannes työntekijöistä osallistui jonkin tyyppiseen koulutukseen. Hiljattain noin neljännos työntekijöistä ilmoitti, että he eivät ole kehittäneet taitojaan työn aloittamisen jälkeen.

On mahdollista tehdä paljon enemmän, jotta tuetaan oppimisympäristöjä työssä ja erityisesti mahdollistetaan se, että pk-yritykset tarjoavat koulutusta, erityisesti helpottamalla resurssien ja infrastruktuurien yhdistämistä yhteistä koulutusta varten. Euroopan rakenne- ja investointirahastoja voidaan jo käyttää tukemaan koulutusinfrastruktuurien nykyaikaistamista. **Komissio tarkastelee yhdessä Euroopan investointirahaston kanssa mahdollisuuksia tukea edelleen edullisilla koroilla pk-yrityksille myönnettäviä pankkilainoja. Tähän käytettäisiin erityistä osaamista koskevaa rahoitusvälinettä.**

Lisää mahdollisuuksia validoida epämuodollinen oppiminen ja arkioppiminen

Ihmisten olisi voitava käyttää kaikkia taitojaan uraansa tai lisäopintojaan varten. Nykyään opitaan ja parannetaan taitoja yhä enemmän hyvin erilaisissa yhteyksissä, jotka eivät rajoitu muodollisiin koulutusjärjestelmiin, esimerkiksi työkokemuksen, työpaikalla saadun koulutuksen, digitaalisten resurssien tai vapaaehtoistyön kautta. Nämä taidot voidaan validoida niiden tunnistamisen, dokumentoinnin, arvioinnin ja sertifiointin kautta siten, että se johtaa joko osittaiseen tai täysimittaiseen pätevyYTEEN.

Kuitenkin monissa maissa validointimahdollisuudet tunnetaan huonosti, ja tätä konseptia ei juurikaan tunnusteta. Joissakin maissa validointi on mahdollista ainoastaan erityisten hankkeiden yhteydessä. Toisissa taas hallinnolliset kustannukset ovat kohtuuttomia.

Jotta voidaan auttaa päättäjiä ja alan toimijoita luomaan kansalliset validointijärjestelyt vuoteen 2018 mennessä²¹, komissio ja Cedefop ovat julkaisseet ohjeet vuoden 2016 alkupuolella ja päivittävät niitä säännöllisesti. Vuoden 2016 loppuun mennessä julkaistaan epävirallisen ja arkioppimisen validointia Euroopassa koskevasta kartoituksesta päivitys, jonka avulla on mahdollista saada käsitys tilanteesta Euroopassa ja jossa esitetään esimerkkejä hyvistä käytänteistä.

3.2. NYKYAIKAISTAMISPONNISTELUJEN JATKAMINEN

Opettajien ja kouluttajien tukeminen

Kaikenikäiset opiskelijat tarvitsevat erinomaisia kouluttajia kehittääkseen erilaisia taitojaan ja asenteitaan, joita he tarvitsevat sekä elämää että tulevaa työtä varten. Opiskelijoiden erot koulumenestyksessä johtuvat pääasiassa yksilön ominaisuuksista ja perhetaustasta. Kuitenkin oppilaitoksissa opiskelijoiden tuloksiin vaikuttavat eniten opettajat ja kouluttajat. He voivat innostaa ja auttaa opiskelijoita saavuttamaan parempia ja tarkoituksenmukaisempia taitoja. Heillä voi myös olla keskeinen rooli uusien opetus- ja oppimismenetelmien käyttöönotossa, luovuuden ja innovoinnin stimuloimisessa, ennakkoluulojen poistamisessa ja parhaimman mahdollisen tuloksen saavuttamisessa yhä monimuotoisemmissa luokissa.

Monissa maissa huolestuttavana suuntauksena on opettajakunnan vanheneminen. Kun opettajat jäävät eläkkeelle, riskinä on yhä enemmän kokemuksen menettäminen ja henkilökuntapula. Opettamisen ammattilaisten uuden sukupolven luomiseksi tarvitaan innovatiivista rekrytointia, innostavia työolosuhteita ja alalla pitämisen politiikkaa. Jatkuvasti ja koko ajan entistä tärkeämpää koko EU:ssa on opetushenkilökunnan kehittäminen. Tämä koskee myös niitä, jotka ovat olleet alalla jo kauan.

Komissio tukee tämän alan parhaiden käytäntöjen jakamista jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kesken yhteistyö- ja liikkuvuusmahdollisuuksien avulla. Erityistä huomiota kiinnitetään pedagogisiin innovaatioihin; tähän kuuluvat joustavan opetussuunnitelman tukeminen, monialaisten ja yhteistyöhön perustuvien lähestymistapojen edistäminen laitoksissa sekä ammatillisen kehityksen tukeminen innovatiivisten opetuskäytäntöjen parantamiseksi, mukaan lukien digitaalisten välineiden käyttö ja niiden käyttöönotto luokkahuoneessa sekä yrittäjähenkisyyden edistäminen.

Korkeakoulutuksen ajanmukaistaminen

Vuoteen 2025 mennessä miltei puolessa kaikista avoimista työpaikoista EU:ssa edellytetään korkeampaa tutkintoa, joka yleensä saadaan korkea-asteen akateemisten ja ammatillisten ohjelmien kautta. Näissä ohjelmissa kehitettyjä taitoja pidetään yleensä tuottavuuden ja innovoinnin taustatekijöinä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla on

²¹ Epävirallisen tai arkioppimisen validointi; EUVL 2012/C 398/01

paremmat työllistymis- ja ansaitsemismahdollisuudet kuin niillä, joilla on ainoastaan toisen asteen tutkinto.

Hiljattain suoritettu Euroopan korkeakoulujärjestelmien nykyaikaistamissuunnitelmaa²² koskeva julkinen kuuleminen osoittaa, että yli kaksi kolmannesta opiskelijoista ja hiljattain valmistuneista katsoo, että opinnoista valmistuneet työntekijät ja talouden tarvitsema tietämys ja osaaminen eivät kohtaa. Miltei puolet korkeakoulutuksen tarjoajista on tästä samaa mieltä. Kuuleminen toi myös esiin sen, että korkeakoulujen on toimittava aktiivisesti alueellisella ja kansallisella tasolla, ei ainoastaan pätevien ihmisten tuottamisessa työmarkkinoille vaan myös innovaatioiden edistämässä.

Muita merkittäviä sidosryhmien tunnistamia haasteita ovat teknologian ja globalisaation vaikutus korkeakoulutukseen sekä tarve parantaa tutkinnon suorittaneiden oppimis- ja työllistymistuloksia, antaa tuleville opiskelijoille parempaa ohjausta ja edistää monialaisuutta.

Komissio työskentelee sidosryhmien kanssa korkeakoulutuksen nykyaikaistamisen tukemiseksi julkisen kuulemisen tulosten perusteella. Tähän kuuluu erityisesti pätevyyden arvioinnin kehysten laatiminen korkeakoulutuksen eri aloja varten, jotta opiskelijoiden ja tutkinnon suorittaneiden taidot voidaan arvioida vertailukelpoisella tavalla.

4. OHJELMAN TOTEUTTAMINEN

Uudessa osaamisohjelmassa esitetään yhteinen ohjelma EU:lle, jäsenvaltioille ja sidosryhmille kaikilla tasoilla. Tavoitteena on saada aikaan yhteinen visio ja sitoutuminen työskentelyyn yhdessä taitojen kehittämisen laadun ja tarkoituksenmukaisuuden parantamiseksi, jotta pysytään ajan tasalla työmarkkinoiden nopeasti muuttuvien taitovaatimusten kanssa, mahdollistetaan se, että kaikilla on perustason taidot, tehdään tutkinnoista helpommin ymmärrettäviä ja autetaan työntekijöitä ja opiskelijoita liikkumaan helpommin ympäri EU:ta.

Työmarkkinaosapuolilla on keskeinen rooli siinä, että ohjelman toteuttaminen onnistuu, ja ohjelma perustuu Euroopan ja kansallisen tason aloitteisiin, alakohtaisen asiantuntemuksen hyödyntämiseen ja työskentelyyn eri aloilla ja koko teollisuudessa.

Talouspolitiikan eurooppalaisella ohjausjaksolla on jatkossakin keskeinen rooli koulutus- ja osaamispolitiikan uudistusten seurannassa. EU arvioi jäsenvaltioiden uudistuspyrkimyksiä maakohtaisen analyysin, keskinäisen oppimisen edistämisen ja näyttöön perustuvan politiikanteon avulla. Uudistusten suunnittelun ja toteuttamisen helpottamiseksi komissio auttaa yhteistyössä OECD:n kanssa jäsenvaltioita kehittämään kansallisia osaamisstrategioita ja toimintasuunnitelmia, jotka perustuvat koko hallituksen kattavaan lähestymistapaan.

Yksi uuden osaamisohjelman päätavoitteista on lisätä poliittista tietoisuutta taitojen keskeisestä merkityksestä Euroopan työllisyys- ja kasvunäkymille ja käsitellä tätä kysymystä korkeimmalla poliittisella tasolla. Poliittisen tuen säilyttämiseksi komissio tarkastelee tapoja raportoida säännöllisesti saavutetusta edistymisestä. Näitä raportteja voitaisiin käyttää eurooppalaisen ohjausjakson valmisteluissa sekä poliittisissa keskusteluissa Eurooppa-neuvostossa.

²² Tukea kasvulle ja työllisyydelle – Euroopan korkeakoulujärjestelmien nykyaikaistamissuunnitelma; KOM(2011) 567 lopullinen.

Komission tarkoituksena on myös käydä jäsenvaltioiden kanssa syvällisempää vuoropuhelua siitä, miten parhaiten hyödynnetään nykyisten rahoitusohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Merkittävimmät tähän liittyvät välineet ovat Euroopan sosiaalirahasto (ESR), Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto), Euroopan kalatalousrahasto, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF), Horisontti 2020 ja Erasmus+. Lisäksi olisi hyödynnettävä kaikilta osin EIP:n ja muiden rahoitusalan organisaatioiden ja tuotteiden potentiaalia, mukaan lukien Euroopan strategisten investointien rahasto, jotta voidaan vauhdittaa yksityisen sektorin investointeja osaamiseen kehittämiseen.

Kauden 2014–2020 monivuotisen rahoituskehityksen väliarvioinnin yhteydessä komissio tarkastelee, mitä muutoksia mahdollisesti tarvitaan, jotta voidaan saavuttaa ohjelman tavoitteet. Tulevaisuudessa ja vuoden 2020 jälkeen komission tarkoituksena on edistää keskustelua erilaisista rahoitusvälineistä, joilla voitaisiin tukea osaamista.

Tämänhetkisten hallintorakenteiden yksinkertaistamisella tuettaisiin joidenkin tässä ohjelmassa ehdotettujen aloitteiden täytäntöönpanoa. Ensimmäinen vaihe on virtaviivaistaa asiantuntijaryhmiä, jotka EU:n tasolla käsittelevät osaamista ja tutkintoja, ilman, että tämä vaikuttaa nykyiseen säännelyjen ammattien hallinointiin. Lisätoimia voitaisiin toteuttaa nykyisten hallintorakenteiden arvioinnin perusteella. Koordinointi ja johdonmukaisuus varmistetaan eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisilla puitteilla (ET 2020)²³ ja sen hiljattain hyväksytyillä poliittisilla painopisteillä²⁴. Samalla edistetään koordinointia EU:n tukemien EQF:n, Europass-järjestelmän ja Euroguidance-verkoston kansallisten yhteyskeskusten kesken, jotta voidaan luoda useille eurooppalaisille osaamista koskeville aloitteille yksittäinen rajapinta kansallisiin sidosryhmiin nähden ja helpottaa käyttäjien pääsyä niihin. Tätä yksinkertaistamista jatketaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

Komissio pyytää Euroopan parlamenttia ja neuvostoa ja Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa antamaan tälle ohjelmalle tukensa ja tukemaan aktiivisesti sen täytäntöönpanoa tiiviissä yhteistyössä kaikkien asianomaisten sidosryhmien kanssa. Komissio on sitoutunut edistämään osaamissuunnitelmaa koskevaa jatkuvaa kuulemista ja vuoropuhelua erilaisten sidosryhmien ja yleisön kanssa.

²³ Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet (ET 2020); EUVL 2009/C 119/2

²⁴ Eurooppalaisen koulutusyhteistyön uudet painopisteet; EUVL 2015/C 417/04

LIITE

TOIMIEN LUETTELO JA ALUSTAVA AIKATAULU

TOIMI		MÄÄRÄAIKA
Parannetaan taitojen kehittämisen laatua ja tarkoituksenmukaisuutta		
Vahvistetaan perustaa: perustaidot	Komission ehdotus neuvoston suositukseksi taitotakuun perustamisesta (asiakirjaviite COM(2016) 382).	Kesäkuu 2016
Lisätään suoriutumiskykyä: avaintaidot ja korkeamman tason monimutkaiset taidot	Komission ehdotus elinikäisen oppimisen avaintaitojen uudelleen tarkastelemiseksi, painopisteenä erityisesti yrittäjähenkisyyden edistäminen, ja siihen liittyvä eurooppalainen viitekehys	Vuoden 2017 neljäs neljännes
Tehdään ammatillisesta koulutuksesta ensimmäinen vaihtoehto	Komission ehdotukset, joilla tuetaan ammatillisen koulutuksen uudistamista, kuten ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalaisen viitekehysten (EQAVET) ja ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalaisen siirtojärjestelmän (ECVET) mahdollinen tarkistaminen	Vuoden 2017 toinen neljännes
Luodaan yhteyksiä: painopiste digitaaltaidoissa	Käynnistetään digitaaltaitoja ja työpaikkoja edistävä koalitio	Vuoden 2016 loppu
Lisätään taitojen ja tutkintojen näkyvyyttä ja vertailtavuutta		
Parannetaan tutkintojen avoimuutta ja vertailtavuutta	Komission ehdotus Euroopan tutkintojen viitekehysten tarkistamiseksi (asiakirjaviite COM(2016) 383)	Kesäkuu 2016
Kartoitetaan maahanmuuttajien taidot ja tutkinnot varhaisessa vaiheessa	Luodaan väline kolmansien maiden kansalaisten taitojen kartoittamiseksi.	Kesäkuu 2016
Edistetään osaamista koskevan tiedon hankintaa, dokumentointia ja tietoon perustuvaa ammatinvalintaa		
Paremmilla tiedoilla parempia valintoja	Komission ehdotus Europass-järjestelmän tarkistamiseksi parempien palvelujen tarjoamiseksi taitojen ja tutkintojen alalla	Vuoden 2016 kolmas neljännes
Paremmilla tiedoilla parempia valintoja	Lisäanalysointi ja parhaiden käytäntöjen jakaminen aivovuodon torjumiseksi.	Vuoden 2016 loppu
Edistetään osaamista koskevan tiedon hankintaa eri talouden aloilla	Käynnistetään suunnitelma alakohtaisesta osaamisyhteistyöstä	Kesäkuu 2016

Lisätään ymmärrystä tutkinnon suorittaneiden suoriutumisesta	Komission ehdotus tutkinnon suorittaneiden jatkosijoittautumisen kartoittamista koskevaksi aloitteeksi	Vuoden 2017 toinen neljännes
--	--	-------------------------------------